

Современные условия мирового хозяйствования предполагают, что национальные ресурсы Украины являются частью мирового капитала, но при этом и часть мирового капитала может стать частью украинской экономики. Используя не только внутренние, но и внешние ресурсы страны возможно привлечение инвесторов на территорию Украины.

Выводы. Используя мировой опыт, возможно использовать создавшиеся условия в мировой экономике для нового качественного прыжка в развитии экономики Украины и ее успешной интеграции на мировой рынок. Поскольку современное положение Украины даже мировыми экспертами оценивается как одновременно плохое и хорошее, то есть возможности как положительной, так и для отрицательной динамики, которые будут определять развития ситуации в ближайшее время и предпринимаемые шаги.

Перечень ссылок:

1. BDO International Business Compass - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.bdo-ibc.com/>.
2. The World Bank - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.worldbank.org/>.
3. Арнольд В.И. Теория катастроф / В.И. Арнольд. – М.: Наука, 1990 г. – 128 с.
4. Gorodetski A. Minimal and strange attractors/ A. Gorodetski, Yu. Ilyashenko// International Journal of Bifurcation and Chaos. - 1996. - vol. 6 - №6 - 1177—1183 pp.
5. Гринченко В.Т. Введение в нелинейную динамику. Хаос и фракталы/ В.Т. Гринченко, В.Т. Мацыпура, А.А. Снарский. - Изд.: ЛКИ, 2007 г. - 264 с.
6. Державна служба статистики - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Стаття надійшла: 15.06.2015 р.
Рецензент: д.е.н., проф. Бабич Д.В.

УДК 330: 338.001.36

JEL Classification: C81, F20, F43, M21

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ ЗА ІНДИКАТОРАМИ РЕЙТИНГУ СВІТОВОГО БАНКУ “DOING BUSINESS”

Репіна І.М., д.е.н., доцент

Шергіна Л.А., к.е.н., доцент

Репін К.С.

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Анотація. Предметом статті є сукупність індикаторів рейтингової діагностики стану підприємства у розрізі окремої країни; мета дослідження полягає в оцінюванні стану розвитку підприємництва в Україні з огляду на ключові світові індикатори та виокремлення стимуляторів і дестимуляторів приєднання вітчизняного бізнесу до світової економічної спільноти. Методологічною базою дослідження став синтез теоретичних принципів та підходів прикладної економіки та загальнонаукових і спеціальних методів аналізу, а саме: системного, статистичного і рейтингового. Окремі висновки базуються на економіко-математичних методах дослідження, зокрема для визначення тенденції зміни рейтингу за окремими індикаторами використано поліноміальну лінію тренду. Основні результати наукового дослідження полягають у наступному: авторами з'ясовано, що міжнародними організаціями розраховуються декілька різноманітних рейтингів інвестиційної привабливості, які, ґрунтуючись на різних методиках і базах об'єктивних і суб'єктивних первинних даних, відображають якість інвестиційного клімату більшості країн світу. Рейтинг «Doing Business» є потужним інструментом аргументації необхідності проведення реформ в різних країнах світу, він фокусується на умовах ведення бізнесу, оцінює адміністративні бар'єри, які долає підприємство протягом усього періоду функціонування. Він передбачає збір і аналіз даних для зіставлення умов регулювання підприємницької діяльності між країнами, що дозволяє виявити не тільки недоліки державного регулювання економіки в порівнянні з країнами світу, а й відстежити успішність здійснених реформ відносно покращення бізнес-клімату в країні. Результати дослідження вже стимулювали широкі політичні дебати по всьому світу і сприяли проведенню численних дослідних робіт, які вивчають питання про те, як регулювання підприємницької діяльності впливає на економічні показники країн.

Уряди багатьох країн розглядають індикатори рейтингу як стратегічні орієнтири здійснення соціально-економічних реформ.

Ключові слова: підприємництво, розвиток, індикатор, рейтинг, підприємницький клімат.

ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT IN UKRAINE INDICATORS THE WORLD BANK "DOING BUSINESS"

Dr. Inna Riepina, DH in Economics, Associate Professor

Lidiya Shergina, PhD, Associate Professor

Kirill Riepin

Vadym Hetman Kyiv National Economic University

Summary. The subject of the article is the set of indicators rating diagnosis of the business in the context of a particular country; purpose of the study is to assess the state of business in Ukraine due to global key indicators and isolating promoters and unstimulators for domestic business joining the global economic community. The methodological base of research was the synthesis of theoretical principles and approaches applied economics and general and special methods of analysis, namely: systematic, statistical and rating. Some conclusions are based on economic and mathematical research methods, in particular to determine trends in the rankings for individual indicators used polynomial trend line. The main results of the study are as follows: the authors found that international organizations are calculated several different investment attractiveness ratings that are based on different methods and bases primary objective and subjective data, reflecting the quality of the investment climate in most countries. Rating «Doing Business» is a powerful tool reasoning the need for reform in different countries, it focuses on the business environment, evaluates administrative barriers that overcomes the company during the entire period of operation. It involves the collection and analysis of data to compare the conditions of business regulation between countries, not only reveals the shortcomings of state regulation of the economy compared to countries, but also track the progress made regarding reforms to improve the business climate in the country. Research results have stimulated a broad political debate around the world and contributed to holding numerous research works studying the question of how business regulations affect the economic performance of countries. Many governments are considering indicators ranking as strategic orientations social and economic reforms.

Keywords: entrepreneurship, development, display, ranked, business climate.

Постановка проблеми. Попри всі економічні негаразди з якими стикнулася економіка України (девальвацію гривні, згортання імпорتنих операцій, скорочення споживчого та інвестиційного попиту, падіння рівня життя населення, прискорення інфляції й зростання витрат підприємств), проведення виваженої політики створення сприятливих умов розвитку підприємництва здатне забезпечити макроекономічну стабілізацію та сформувані передумови для відродження економіки. Переорієнтація споживчого попиту на вітчизняну продукцію через дорогий імпорту за умови зняття адміністративних бар'єрів та запровадження механізмів сприяння бізнесу формує значні можливості для структурного оновлення економіки на всіх рівнях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід зазначити, що у роботах вітчизняних і зарубіжних вчених А.А. Аузан, С.Н. Бобильова, І.В. Бураковського, Л.А. Валітова, С.Ю. Ветлугіна, Г.В. Качалова, А.Ю. Кнобеля, Р.А. Лоусона, Н.А. Марченко, О. Ніколайчук, О.Д. Онопрієнко, М.В. Симонової, В.Л. Тамбовцева, Є.Б. Тихомирової, Ю.Ю. Хватова, Д.С. Холла досліджуються різні аспекти впливу рейтингів на інвестиційну привабливість, фінансові потоки. Однак їх комплексного порівняльного аналізу до теперішнього часу не було проведено.

Невирішені складові загальної проблеми. Сучасний стан вітчизняного підприємництва потребує виокремлення факторів впливу на його розвиток, що має призвести до приєднання українського бізнесу до світової економічної спільноти, формування бізнес-середовища, яке б сприяло розвитку і залученню підприємницького сектору до реалізації завдань структурного реформування економіки України. І тут у нагоді має стати міжнародний досвід адміністрування підприємницької діяльності, формування бізнес-клімату країн який допомагає вивчати та опанувувати різного роду міжнародні рейтинги.

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є дослідження стану розвитку підприємництва в Україні з огляду на ключові світові індикатори рейтингу «Doing Business» та виокремлення стимуляторів і дестимуляторів приєднання вітчизняного бізнесу до світової економічної спільноти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нині міжнародними організаціями розраховуються декілька різноманітних рейтингів інвестиційної привабливості, які, ґрунтуючись на різних методиках і базах об'єктивних і суб'єктивних первинних даних, відображають якість інвестиційного клімату більшості країн світу. Науковці О.Л.Пластун, О.В.Дудкін в дослідженні «Міжнародні інвестиційні рейтинги як засіб усунення інформаційної асиметрії на макроекономічному рівні» [1, с.193] наводять перелік міжнародних організацій, що оцінюють економічний і соціальний розвиток країн:

- Світовий банк: *Рейтинг ведення бізнесу «Doing Business»;*
- Всесвітній економічний форум у Давосі: *Індекс конкурентоспроможності економічного зростання, Індекс залучення країн у міжнародну торгівлю;*
- Програма розвитку людства ООН: *Індекс людського розвитку;*
- Конференція ООН з торгівлі й розвитку ЮНКТАД: *Індекс торгівлі і розвитку;*
- Аудиторська фірма PricewaterhouseCoopers (PwC): *Рейтинг країн за рівнем складності податкової системи;*
- Міжнародний валютний фонд: *макроекономічні індикатори;*
- ЮНЕСКО: *Індекс витрат на дослідження та розвиток;*
- Європейський банк реконструкції та розвитку: *Макроекономічні індикатори.*

Ці індекси розрізняються за своїми завданнями: одні націлені на вимірювання рівня конкурентоспроможності країн, інші оцінюють ступінь економічної свободи, треті порівнюють легкість ведення бізнесу в різних країнах світу [2-6]. Саме третя група рейтингів стала предметом даного дослідження як базис реформування сфери українського підприємництва.

У рейтингу Світового банку «Doing Business» («Ведення бізнесу») проводиться аналіз нормативно-правових умов, які застосовуються до підприємств в країні протягом усього циклу їх життєдіяльності, включаючи створення підприємства і ведення бізнесу, здійснення зовнішньоторговельної діяльності, оподаткування, а також дозвіл неплатоспроможності. Сукупні рейтинги сприятливості умов ведення бізнесу засновані на 10 індикаторах і охоплюють 189 країн [6]: 1 – «Реєстрація підприємств»; 2 – «Отримання дозволу на будівництво»; 3 – «Підключення до електромереж»; 4 – «Реєстрація власності»; 5 – «Кредитування»; 6 – «Захист міноритарних інвесторів»; 7 – «Оподаткування»; 8 – «Міжнародна торгівля»; 9 – «Забезпечення виконання контрактів»; 10 – «Вирішення питань по неплатоспроможності».

Чим вище позиція країни в рейтингу сприятливості умов ведення бізнесу, тим сприятливіше підприємницьке середовище для відкриття та функціонування підприємства. Позиція кожної країни за рейтингом сприятливості умов для ведення бізнесу визначається через упорядкування сукупної оцінки, отриманої тією чи іншою країною за показником віддаленості від передового рубежу по десяти напрямках. Кожен з напрямків складається з декількох показників, що мають рівне значення для індикатора. Керуючись основною метою, спрямованої на надання об'єктивної бази для розуміння і вдосконалення правового середовища для місцевих підприємств по всьому світу, проєкт проходить через процес ретельного наукового рецензування, що дозволяє гарантувати якість та ефективність даних.

Слід зазначити, що результати дослідження вже стимулювали широкі політичні дебати по всьому світу і сприяли проведенню численних дослідних робіт, які вивчають питання про те, як регулювання підприємницької діяльності впливає на економічні показники країн. Уряди багатьох країн розглядають індикатори рейтингу як стратегічні орієнтири здійснення соціально-економічних реформ.

В свою чергу команда, відповідальна за розробку і публікацію звіту, щороку вживає заходів щодо вдосконалення методології складання рейтингу, поліпшення процедури збору й обробки даних, формулювання експертних висновків. За минулі роки коментарі та пропозиції стейкхолдерів щодо поліпшення проєкту сприятливо вплинули на нього в цілому.

У дослідженні «Doing Business 2015: Більше, ніж ефективність» (яка є 12-им виданням із серії доповідей «Ведення Бізнесу» і охоплює 189 країн) зазначається, що за минулий рік місцеві підприємці в 123 країнах світу відзначили позитивні зміни які відбулися в регуляторному середовищі підприємницької діяльності. Документально підтверджено проведення 230 реформ у сфері регулювання бізнесу, з яких 145 реформ були спрямовані на спрощення і зниження витрат на дотримання норм регулювання підприємницької діяльності, а 85 реформ були спрямовані на зміцнення правових інститу-

тів. Найбільшу кількість подібних реформ було зафіксовано в регіоні Африки на південь від Сахари.

Взагалі з моменту свого створення дослідження «Doing Business» зафіксувало понад 2400 реформ у сфері регулювання підприємницької діяльності. Дані зусилля призвели до відчутних результатів розвитку малого підприємництва по всьому світу. Наприклад, десять років тому, для імпорту первинної сировини з-за кордону підприємцям з Колумбії було потрібно 48 днів, в той час як тепер, на це йде 13 днів, стільки ж, як і для підприємців в Португалії. Аналогічно, десять років тому підприємцю в Сенегалі, щоб створити підприємство було потрібно 57 днів, тепер же цей процес займає всього 6 днів - або на один день більше, ніж в Норвегії. А в Індії, трохи більше десяти років тому, у підприємця, знаходився в пошуках кредиту для розширення свого бізнесу, було дуже мало шансів отримати кредит тому, що фінансові установи в країні не мали доступу до інформаційних систем, що дозволяє отримати інформацію про його кредитоспроможність. Сьогодні, завдяки створенню і розширенню національного бюро кредитних історій, малі підприємства в Індії з хорошою кредитною історією мають більше шансів отримувати кредити та створювати нові робочі місця.

Позитивним є той факт, що Україна у рейтингу «Doing Business 2015» вперше увійшла до топ-100 рейтингу легкості ведення бізнесу, піднявшись на 16 позицій і зайнявши 96 місце (рис.1).

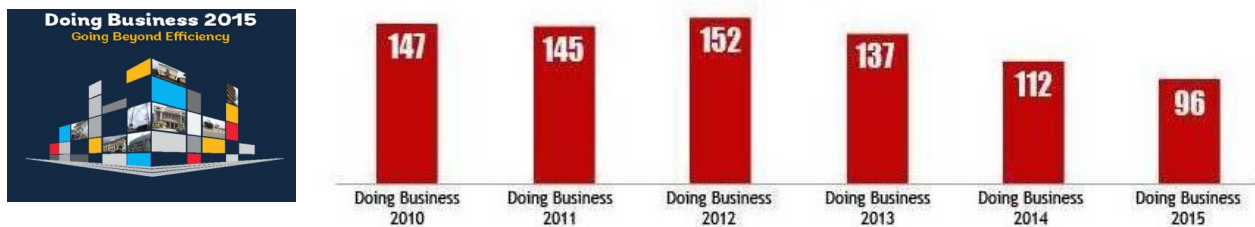

Рисунок 1 - Зміна позиції України з 2010 по 2015 роки в рейтингу Doing Business
*Складено авторами за даними [6]

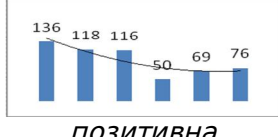
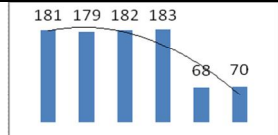
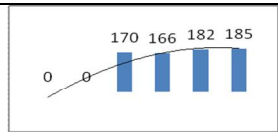
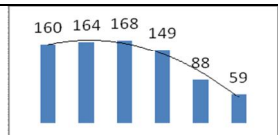
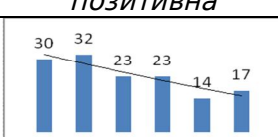
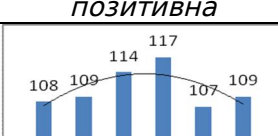
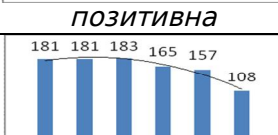
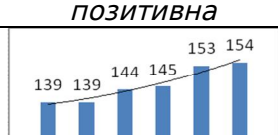

Згідно з результатами свіжого звіту, найближчі сусіди випереджають Україну: Польща зайняла в рейтингу 32-е місце, Болгарія - 38-е, Румунія - 48-е, Білорусь - 57-е, РФ - 62-е, Молдова - 63-е. Разом з тим, укладачі рейтингу відзначили ряд покращень у бізнес-кліматі України. В таблиці 1 наведені дані щодо динаміки зміни позиції України в розрізі індикаторів рейтингу Doing Business впродовж 2010-2015 років та оцінки ідентифікованої тенденції.

Розглянемо більш детально позиції України в рейтингу і першим індикатором для аналізу стане «Реєстрація підприємств».

Зазвичай виникнення інституту державної реєстрації суб'єктів господарювання в Україні пов'язують з прийняттям закону "Про підприємництво" від 7 лютого 1991 р., який, згідно зі ст. 8, довгий час регулював процедуру державної реєстрації підприємства [7, с.55]. Проте сьогодні основним регулятивним законом, є Закон України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців" № 755-IV від 15.05.2003 р., що відповідає аналогічним законодавчим актам практично всіх держав [7, с.107-118].

В зарубіжній практиці реєстрація підприємства здійснюється в торгових реєстрах, що ведуться судовими або адміністративними органами. Проте в Україні законодавчо не встановлено єдиний універсальний орган для реєстрації підприємств і дана процедура обумовлена його організаційно-правовою формою. Так, Кабінет Міністрів України реєструє фінансово-промислові групи; Національний банк України - банки; адміністрації вільних економічних зон - суб'єктів вільних економічних зон; місцеві органи юстиції - об'єднання громадян, політичні партії, адвокатські спілки тощо. Однак всі вищезгадані організації після реєстрації в спеціальних органах повинні пройти процедуру державної реєстрації підприємства згідно із законом № 755-IV у місцевих органах виконавчої влади чи органах місцевого самоврядування.

Таблиця 1 - Динаміка зміни позиції України в розрізі індикаторів рейтингу «Doing Business» впродовж 2010-2015 років.

Індикатор рейтингу	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Тенденція*
1 – «Реєстрація підприємств»	136	118	116	50	69	76	 <p>ПОЗИТИВНА</p>
2 – «Отримання дозволу на будівництво»	181	179	182	183	68	70	 <p>ПОЗИТИВНА</p>
3 – «Підключення до електромереж»	-	-	170	166	182	185	 <p>негативна</p>
4 – «Реєстрація власності»	160	164	168	149	88	59	 <p>ПОЗИТИВНА</p>
5 – «Кредитування»	30	32	23	23	14	17	 <p>ПОЗИТИВНА</p>
6 – «Захист міноритарних інвесторів»	108	109	114	117	107	109	 <p>ПОЗИТИВНА</p>
7 – «Оподаткування»	181	181	183	165	157	108	 <p>ПОЗИТИВНА</p>
8 – «Міжнародна торгівля»	139	139	144	145	153	154	 <p>негативна</p>
9 – «Забезпечення виконання контрактів»	43	43	44	42	44	43	 <p>стабільна</p>
10 – «Вирішення питань по неплатоспроможності»	145	150	158	157	141	142	 <p>ПОЗИТИВНА</p>

* ідентифіковано авторами на базі розрахунку поліноміальної лінії тренду

Отже, за індикатором "Реєстрація підприємств" Україна посіла 76 позицію, набравши 87,3 бала зі 100 можливих. Як зазначають бізнес-аналітики, за останній рік від-

булося спрощення всіх процедур ліцензування та реєстрації підприємницької діяльності, хоча цей ефект перш за все мав відчутти малий бізнес і стартапи. Експерти відзначили, що для того, щоб почати свою справу в Україні, необхідно пройти близько 6 дозвільних процедур, що забере у підприємця не менше 21 дня і зажадає 1,2% від початкового капіталу підприємства.

За індикатором "Отримання дозволу на будівництво" - Україна на 70-му місці, з 75 балами з 100. У цьому сегменті кількість дозвільних процедур збільшується до 8, сам процес отримання дозволів розтягується на 64 дня, а вартість сягає 10,2% від вартості майбутнього приміщення. Підприємці відчули позитивний ефект від створення єдиних електронних реєстрів - нерухомості, земельних ділянок і компаній, хоча, звичайно ж, на початковому етапі в роботі цих реєстрів було багато збоїв.

Потребує особливої уваги з боку українських чиновників індикатор "Підключення до електромереж". За ним наша країна посіла 185 місце, отримавши всього 32 бали зі 100. Число дозвільних процедур у цьому секторі досягає 10, процес отримання дозвільних документів розтягується на 277 днів, а вартість перевищує 165,5% від доходу на душу населення.

За останні два роки прийнято низку законодавчих актів щодо спрощення процедури отримання права власності, що призвело до суттєвого покращення позиції України в рейтингу за індикатором «Реєстрація власності». Загальна кількість дозвільних процедур які законодавством передбачено для реєстрації власності нині в Україні складає - 7 (для їх проходження потрібно 27 днів), що майже наблизилося до аналогічного показника країн Європи та Центральної Азії - 5,7 (для їх проходження потрібно 23,1 дня). Проте вартість реєстрації в Україні нижча - 2 % від оціночної вартості власності проти 2,7% країн Європи та Центральної Азії.

Але, нажаль, за індикатором «Кредитування» Україна погіршила свою позицію з 14 до 17 місця, набравши 75 балів зі 100 можливих. Проте в цілому прогноз позитивний - індекс юридичних прав і кредитної інформації залишається і зараз досить високим 8 з 12 та 7 з 8 балів відповідно.

Несприятливі події в Україні в 2014 році знизили її рейтинг за індикатором «Захист міноритарних інвесторів» на 2 пункти і нині наша держава посідає 109 позицію. Проте індекси прав акціонерів та корпоративної прозорості порівняно з іншими країнами світу є досить високими (7 з 10,5 та 7 з 9 балів відповідно). Але індекс відповідальності вітчизняного директора майже в 2,5 рази нижчий ніж в Європейських країнах.

Слід зазначити, що прорив в першу сотню рейтингу України забезпечило покращення індикатору "Оподаткування". За минулий рік наша країна піднялася за ним на 49 позицій і посіла 108-е місце. Цьому сприяло спрощення процесу сплати податків для компаній, завдяки введенню електронної системи подання декларацій та сплати єдиного соціального податку.

На одну позицію за минулий рік погіршився рейтинг України і за індикатором «Міжнародна торгівля» (з 153 до 154 місця) набравши 53,96 балів зі 100 можливих. Кількість документів для експорту або імпорту складає 8-9 одиниць, на оформлення яких необхідно витратити 29-28 днів.

Відносно стабільною є позиція України в рейтингу за індикатором «Забезпечення виконання контрактів». Майже не відрізняються терміни виконання контрактів в Україні (378 днів) від інших країн Європи (448 днів). І за кількістю процедур (30) українські підприємці у більш вигідному положення (в Європі їх 37). Але якщо поглянути на вартість судових витрат (в Україні вони складають 46,3 % від вартості позову), то за цим показником ми вдвічі поступаємося країнам Європи та Центральної Азії (у яких це 25,2 та 24,1 % відповідно).

За індикатором «Вирішення питань по неплатоспроможності» Україна у поточному періоді понизила свою позицію на один пункт і посіла 142 місце у рейтингу. На погіршення позиції вплинуло низьке значення індексу процедури реорганізації (всього 0,5 з 3 потенційних) та коефіцієнту повернення коштів (в Україні з кожного долару вкладених у бізнес коштів повертається лише 8,6 центів, в Європі і Центральній Азії, наприклад, 37,7 центів, а в країнах ОЕСР - 71,9 центів). Проте, науковці Чететова-Терашвілі Т. М., Малишко Ю. М. зазначають, що при розрахунку за даним індикатором не враховано складність процедури ліквідації юридичної або фізичної особи-підприємця, що є одним з етапів його життєвого циклу. Для удосконалення методики розрахунку даного індикатора доцільно використовувати показники, аналогічні для індикатора «реєстрація підприємства»: кількість процедур, які необхідно здійснити для

ліквідації суб'єкта господарювання, витрати часу на проведення ліквідаційних процедур, вартість ліквідації суб'єкта господарювання. Наведені показники можливо отримати в результаті аналізу нормативно-правових актів у сфері ліквідації суб'єктів господарювання [8, с.40].

Сучасна економіка України на фоні воєнного конфлікту та політичної нестабільності переживає складні часи. Підприємства змушені швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища, знаходити нові креативні управлінські рішення, проводити системні перетворення, інакше зберегти свої позиції на ринку буде надзвичайно важко, а здебільшого взагалі неможливо. Для цього на підприємстві необхідно створити ефективну систему управління, оптимізувати основні бізнес-процеси, вдосконалити техніко-технологічні процеси та провести повне реформування підприємства [9, с.40]. Не забезпечивши відповідної комплексної програми реформування збиткових підприємств, негативні тенденції в економіці триватимуть й надалі.

І, нарешті, потяг рушив і набирає обертів. 7 квітня 2015 року набуло чинності більшість положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція)» від 12 лютого 2015 року N 191-VIII [10]. Виконання статей даного законодавчого акту передбачає дерегуляцію господарської діяльності за аналогією з європейським законодавством і в перспективі – покращення позицій країни в рейтингу Doing Business. Зокрема, згідно Закону полегшується процедура відкриття бізнесу, обмежується вплив держорганів на підприємця, скорочуються дозвільні і погоджувальні процедури, підвищується рівень захисту прав інвесторів, удосконалюється механізм фінансування діяльності органів Державної реєстраційної служби. Закон про дерегуляцію передбачає скасування 16 свідоцтв, сертифікатів, висновків та інших засобів державного регулювання. Це дозволить бізнесменам витратити менше зусиль і ресурсів на ведення бізнесу і зменшить корупційну складову. Зареєструвати компанію тепер можна буде всього за два дні, а ліквідація дозвільних центрів і передача їх функцій в Центри адміністративних послуг дозволить оптимізувати бюджетні витрати. Бізнес отримає можливість зменшити витрати на офіційні платежі за підготовку документів і скоротити перелік причин звернення до посередницьких компаній, що дозволить сумарно заощадити до 100 млн грн, у той час як неофіційні платежі за отримання дозвільних документів скоротяться мінімум на 150-250 млн. грн.

Вважаємо, що Україна потребує впровадження подальших системних адміністративних реформ, які мають призвести до покращення бізнес-клімату в країні та, як наслідок, підвищення позиції в рейтингу «Doing Business» найближчим часом до 79-80 місця. Очікування стосуються переважно індикаторів: реєстрація бізнесу та власності, вирішення питань неплатоспроможності, забезпечення виконання контрактів. Якщо до 2020 ці показники будуть зберігатися, це зможе дати можливість створити додаткові 50-70 тис. робочих місць і залучити близько 30 млрд грн інвестицій в українську економіку. Очікуваний економічний ефект може скласти 40-60 млрд. грн. [10].

Висновок. Рейтинг «Doing Business» є потужним інструментом аргументації необхідності проведення реформ в різних країнах світу, він фокусується на умовах ведення бізнесу, оцінює адміністративні бар'єри, які долає підприємство протягом усього періоду функціонування. Методологія дослідження передбачає збір і аналіз даних для зіставлення умов регулювання підприємницької діяльності між країнами, що дозволяє виявити не тільки недоліки державного регулювання економіки в порівнянні з країнами світу, а й відстежити успішність здійснених реформ відносно покращення бізнес-клімату в країні. Безумовно, дослідження «Ведення Бізнесу» не враховує весь комплекс чинників, від яких залежать умови підприємницького середовища, що має значення для компаній і інвесторів. Наприклад, дослідження не проводить оцінювання якості управління фіскальною системою, інших аспектів макроекономічної стабільності, рівня кваліфікації робочої сили або стійкості фінансової системи. Проте дає поштовх до проведення системних реформ в сфері спрощення отримання дозвільних документів щодо ведення бізнесу та покращення бізнес-клімату в країні. А це, в свою чергу підвищує інвестиційну привабливість вітчизняних підприємств та добробут населення країни.

Перелік посилань:

1. Пластун О.Л. Міжнародні інвестиційні рейтинги як засіб усунення інформаційної асиметрії на макроекономічному рівні / О.Л.Пластун, О.В.Дудкін // *Маркетинг і менеджмент інновацій* : наук. журн. — 2012. — № 3. — С. 191–198.

2. Репіна І. М. Рейтинговий метод оцінки фінансового потенціалу підприємства / Репіна І.М. // Реформа фінансово-кредитної системи перехідної економіки. Збірник наукових праць. - Луцьк: Ред.-вид.відд. Волинського державного університету ім.Л. Українки,, 1997.-С.143-146
3. Репіна І. М. Визначення конкурентоспроможності потенціалу підприємства / Репіна І. М. // Стратегія економічного розвитку України: Наук.зб.-Вип.4(11) — К. : КНЕУ, 2002.-С.114-117
4. Шергіна Л.А. Особливості формування моделей соціальної відповідальності бізнесу в зарубіжних країнах бізнесу /Л.А.Шергіна, Т.В.Кузнєцова// Збірник наукових праць “Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції”. - 2013. - Вип.19, №3. -С.30-38.
5. Николайчук О. Інвестиційна привабливість України крізь призму міжнародних рейтингів [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.
6. Рейтинг «DOING BUSINESS 2015: Більше, ніж ефективність» [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/ukraine>
7. Колот В.М. Підприємництво: організація, ефективність, бізнес-культура : навч. посіб. / Колот В. М., Репіна І. М., Щербіна О. В. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : КНЕУ, 2009. — 444 с.
8. Чечетова-Терашвілі Т. М. Аналіз недоліків методології міжнародного рейтингу «Doing business» / Т.М.Чечетова-Терашвілі, Ю.М. Малишко // Проблеми економіки : наук. журн. — 2014. — № 3. — С. 38–44.
9. Репіна І.М. Оцінювання вартості підприємства за умов його реструктуризації / І.М.Репіна, В.В.Хаперскова // Науковий вісник Одеського національного економічного університету.-Науки: економіка, політологія, історія.-2015.-№ 2 (222).-С.99-114
10. Эффект от закона о дерегуляции оценили в 40-60 млрд. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://economics.lb.ua/business/2015/02/13/295443_effekt_zakona_deregulyatsii.html

Стаття надійшла: 13.06.2015 р.

Рецензент: д.е.н., доц. Горовий Д.А.

УДК 681.3: 519.68

JEL Classification: O32

КОГНІТИВНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СИТУАЦІЇ У СФЕРІ ВІЙСЬКОВО-ТЕХНІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Шемаєв В.М., д. військ. н., професор

Національний університет оборони України ім. І. Черняхівського, Київ

Анотація. Предметом статті є управління розвитком ситуацій на світовому ринку озброєнь, як відкритою системою з компонентами зовнішнього середовища.

Метою статті є обґрунтування можливостей використання когнітивного моделювання для аналізу та управління розвитком ситуації на ринку озброєнь з урахуванням інтересів та структури елементів внутрішнього середовища сторін.

В якості методології дослідження ситуацій на світовому ринку озброєнь використано математичний апарат когнітивного моделювання, який заснований на нечітких когнітивних картах, що дозволяє проводити як аналіз ситуації, так і цільовий синтез прогнозних стратегій управління її розвитком.

Основними результатами дослідження є:

- отримано висновок щодо необхідності створювати систему підтримки прийняття рішень в слабо структурованих областях з урахуванням суб'єктних чинників;

- запропоновано когнітивний підхід до моделювання ситуації в суб'єктно - орієнтованій системі підтримки прийняття рішень;

- наведено результати моделювання стратегії управління експортом озброєнь з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища.

Отримані результати можуть бути використані як підґрунтя прийняття управлінських рішень в органах державного управління з питань військово-економічного співробітництва, в наукових дослідженнях з проблем забезпечення економічної та воєнно-економічної безпеки держави.

Висновки: доведено що використання систем когнітивного моделювання для управління ситуацією на ринку озброєнь надає можливість залучення до процесу прийняття рішень творчого потенціалу